

بیمه خودرو

مشکلات ناظر بر جبران خسارت (۳)

دکتر محمد هوشنگی

انتقال مالکیت وسیله نقلیه

انتقال مالکیت وسیله نقلیه مورد بیمه نیز گاهی مشکل ساز می‌نماید. در ماده بیست و چهارم شرایط عمومی بیمه‌نامه بدنه اتومبیل می‌خوانیم «در صورت انتقال مالکیت وسیله نقلیه مورد بیمه یا یدک آن به هر یک از عناوین حقوقی به دیگری تأمین بیمه‌گذار از ظهر روز بعد از انتقال معلق می‌شود و بیمه‌گر تعهدی در جبران خسارت ندارد ولی در صورتی که مالک جدید (منتقل‌الیه) تقاضای ادامه و ابقاء بیمه را کرده و این تقاضا مورد قبول بیمه‌گر نیز واقع شده باشد، تأمین مذکور از تاریخ موافقت بیمه‌گر به نفع منتقل‌الیه جاری خواهد بود...»

بنابراین با توجه به ماده فوق‌الذکر از تاریخ انتقال خودروی مورد بیمه به دیگری تحت هر یک از عناوین حقوقی (قهری یا غیرقهری) تعهد بیمه‌گر به حالت تعلیق درخواهد آمد مگر این که منتقل‌الیه درخواست ابقاء تعهدات بیمه‌گر را بنماید که در این صورت چنانچه بیمه‌گر با ادامه بیمه به نفع منتقل‌الیه موافقت کند مراتب را طی الحاقی تأیید خواهد نمود و در صورتی هم که بیمه‌گر با ادامه بیمه موافق نباشد موظف است طبق قانون (بر اساس درخواست منتقل‌الیه) قرارداد بیمه را فسخ نماید.

به هر حال ماده بیست و چهارم شرایط عمومی بیمه‌نامه بدنه اتومبیل مبین

آن است که صرف انتقال وسیله نقلیه مورد بیمه به دیگری برای منتقل‌الیه حق استفاده از مزایای بیمه‌نامه ایجاد نمی‌کند و تنها در صورت درخواست منتقل‌الیه و موافقت بیمه‌گر تأمین موضوع بیمه به منتقل‌الیه منتقل می‌شود، نتیجه این که بیمه‌گر نباید بنا به درخواست بیمه‌گذاری که خودرو خود را به دیگری منتقل کرده شخص دیگری را جانشین وی نماید زیرا وقتی بیمه‌گذار خودرو خود را به دیگری منتقل کرد دیگر در بقاء آن ذینفع نبوده و نفع بیمه‌ای نخواهد داشت و به عبارت دیگر عنوان بیمه‌گذار در وی صدق نخواهد کرد. بیمه‌گذار در صورت انتقال مورد بیمه به دیگری تنهایی تواند درخواست فسخ قرارداد بیمه را بنماید. اما صرفنظر از درخواست فسخ در شرایط عمومی بیمه‌نامه بدنه اتومبیل برای بیمه‌گذار این وظیفه در نظر گرفته شده که در صورت انتقال مورد بیمه به دیگری مراتب را به بیمه‌گر اعلام نماید. وظیفه‌ای که ضمانت اجرا نیز برای آن تعیین شده است.

طبق تبصره ماده بیست و

چهارم مورد اشاره: «بیمه‌گذار موظف است تاریخ انتقال را به اطلاع بیمه‌گر برساند وگرنه علاوه بر جبران زیانهای وارده به بیمه‌گر مدیون غرامتی معادل حق بیمه مربوط به مدت بین تاریخ انتقال و تاریخ اطلاع به بیمه‌گر خواهد بود.»

این تبصره و ضمانت اجراء آن می‌رساند که موضوع عدم تعهد بیمه‌گر

نسبت به جبران خسارت در صورت انتقال مورد بیمه به دیگری از اهمیت خاصی برخوردار است. در واقع تصریح به این موضوع که بیمه‌گذار علاوه بر جبران خسارات وارد به بیمه‌گر مدیون غرامت نیز خواهد بود مبین این است که هر خسارتی که بعد از انتقال مورد بیمه پرداخت شود خلاف مقررات بوده و قابل برگشت می‌باشد ضمن این که در صورت تحقق آن بیمه‌گذار جریمه نیز خواهد شد.

موضوع فرانشیز

فرانشیز را نمی‌توان به عنوان مشکل تلقی کرد چون به صورت شرط در بیمه‌نامه قید می‌شود و لازم‌الاجرا است. فرانشیز به بخشی از خسارت اطلاق می‌شود که به عهده بیمه‌گذار قرار می‌گیرد که در بیمه بدنه اتومبیل به صورت درصدی از خسارت می‌باشد که حداقلی نیز برای آن در نظر گرفته شده است. از جمله دلایل توجیه فرانشیز یکی این است که بیمه‌گذار از اعلام خسارتهای جزئی که ممکن است میزان خسارت در حد فرانشیز باشد صرفنظر نماید و دیگر این که در حفظ و حراست از مورد بیمه و مراقبتهای لازم در جهت اجتناب از تصادف سعی بیشتری به عمل آورد زیرا در صورت وقوع هر حادثه بخشی از خسارت به عهده او خواهد بود.

در رابطه با موضوع فرانشیز با توجه به شرایط مخصوص بیمه‌نامه اتومبیل چند

نکته قابل ذکر است :

- یکی ارتباطی که بین میزان فرانشیز و اعلام خسارت‌های مکرر قائل شده‌اند.

به این معنی که اگر خودرو بیمه شده دوبار یا بیشتر دچار حادثه شده و بیمه‌گذار مطالبه خسارت نماید از بار دوم به بعد میزان فرانشیز افزایش خواهد یافت. بدیهی است چنانچه بیمه‌گذاری خود مقصر وقوع حادثه باشد و در طول مدت بیمه این امر چند بار اتفاق بیفتد کسر فرانشیز بیشتر از خسارت‌های بعدی امری منطقی و منصفانه خواهد بود. در شرایط مخصوص بیمه‌نامه بدنه اتومبیل به این موضوع نیز اشاره شده که چنانچه راننده اتومبیل بیمه شده مقصر حادثه نباشد و مقصر شناخته شده‌ای وجود داشته و امکان تعقیب مقصر نیز فراهم گردد میزان فرانشیز معادل ۵۰ درصد فرانشیز خسارت اول خواهد بود.

۲- بیمه مسؤولیت

همانطور که قبلاً بیان کردیم یکی از شاخه‌های بیمه وسایل نقلیه موتوری بیمه مسؤولیت است. در این بیمه، بیمه‌گر با دریافت حق بیمه از بیمه‌گذار تعهد می‌کند چنانچه خودرو بیمه شده به خودرو دیگر و یا هر مال منقول یا غیرمنقول دیگری برخورد کرده و به آن خودرو یا مال خسارت وارد کند در صورتیکه راننده و یا مالک خودرو بیمه شده مسؤول حادثه شناخته شود خسارت وارده را جبران نماید. همچنین است هرگاه خودرو بیمه شده به فرد یا افرادی برخورد کرده و موجب فوت و یا صدمات بدنی آنها شود بیمه‌گر دیه متعلقه را پرداخت خواهد کرد.

در بیمه مسؤولیت وسایل نقلیه موتوری، که اصطلاحاً به بیمه شخص ثالث معروف است تعهد بیمه‌گر نسبت به جبران خسارت‌های مالی و صدمات جانی (دیه) براساس قانون بیمه اجباری مسؤولیت

مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث مصوب ۱۳۴۷/۱۰/۲۳ و آیین‌نامه اجرائی آن مصوب ۱۳۴۷/۱۲/۲۸ و شرایط خصوصی مندرج در متن و ظهر بیمه‌نامه‌ها انجام می‌شود.

اینک قبل از این که به موضوع اصلی این مقاله یعنی مشکلات ناظر بر جبران خسارت پردازیم در رابطه با این بیمه به چند نکته اشاره می‌کنیم :

- یکی این که طبق قانون مذکور هر صاحب اتومبیلی مسؤول جبران خسارت‌هایی می‌باشد که از اتومبیل او به اشخاص ثالث وارد شود (فرضیه خطر).

منظور این است که صرفنظر از این مسأله که صاحب اتومبیل در امر نگهداری و استفاده از اتومبیل خود مرتکب تقصیر و یا سهل‌انگاری شده باشد یا نه، صرف این که از اتومبیل او به دیگری خسارت وارد شود مسؤول جبران خسارت خواهد بود. البته این جدا از حالتی است که بین دو اتومبیل برخورد ایجاد شده و یکی یا هر دو آنها مقصر شناخته شوند، در چنین حالتی هر یک با توجه به درجه تقصیر خود مسؤول جبران خسارت دیگری خواهد بود.

- موضوع دوم اجباری بودن این بیمه می‌باشد.

همانطور که در ماده اول قانون بیمه یاد شده قید گردیده : «کلیه دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی مسؤول جبران خسارات بدنی و مالی هستند که در اثر حوادث وسایل نقلیه مزبور و یا محمولات آنها به اشخاص ثالث وارد شود و مکلفند مسؤولیت خود را از این جهت نزد شرکت سهامی بیمه ایران و یا یکی از موسسات بیمه داخلی که بیمه نمایند.

با توجه به این قانون مسؤولیت حقوقی کلیه دارندگان وسایل نقلیه موتوری همواره باید تحت پوشش بیمه باشد و

چون مدت این بیمه معمولاً یک سال می‌باشد لذا صاحبان وسایل نقلیه موتوری موظفند قبل از انقضاء مدت بیمه نسبت به تجدید آن اقدام نمایند.

- مطلب دیگر در رابطه با بیمه مذکور مسؤولیتی است که تحت پوشش بیمه

قرار می‌گیرد که عبارت است از مسؤولیت حقوقی مشروط بر این که جنبه قراردادی نداشته باشد.

بنابراین چنانچه خسارت وارد به شخص ثالث مرتبط با تعهدی باشد که مالک اتومبیل نسبت به شخص ثالث داشته چنانچه به علت نقض تعهد خسارتی به شخص ثالث وارد شود از شمول این بیمه خارج خواهد بود. روی همین اصل طبق بند ۲ ماده ۴ قانون فوق‌الذکر خسارات وارد به محمولات وسایل نقلیه مورد بیمه تحت پوشش بیمه شخص ثالث نمی‌باشد.

مبلغ بیمه

مبلغ بیمه برای جبران خسارت‌های وارد به اشخاص ثالث از نکات اساسی این بیمه محسوب می‌شود. این مبلغ ممکن است محدود یا نامحدود باشد. در بعضی از کشورها مبلغ بیمه چه در زمینه خسارت‌های مالی و چه جانی نامحدود است. در این کشورها چنانچه حادثه‌ای اتفاق بیفتد که منجر به خسارت مالی شود بیمه‌گر موظف است خسارات وارده را طبق ارزیابی کارشناس و در مجموع پس از جلب رضایت زیان‌دیده بپردازد و در مورد صدمات جانی چنانچه صدمه وارده قابل تقویم به پول نباشد مثلاً فوت و نقص عضو، غرامت طبق نظر دادگاه و با توجه به ارزش اقتصادی افراد تعیین می‌شود. زمانی هم که مبلغ بیمه محدود باشد باز تعهد بیمه‌گر به همین شیوه محاسبه می‌شود منتهی چنانچه خسارت بیش از حداکثر تعهد بیمه‌گر باشد پرداخت مابه‌التفاوت به عهده بیمه‌گذار

خواهد بود.

در کشور ما طبق آیین‌نامه اجرایی قانون بیمه شخص ثالث مصوب سال ۱۳۴۷ مبلغ بیمه در مورد خسارت‌های مالی و صدمات جانی برای انواع وسایل نقلیه موتوری تعیین گردیده و این مبالغ از سال مذکور تاکنون چندین بار مورد تجدید نظر قرار گرفته است در حال حاضر مبلغ بیمه برای خسارت‌های مالی خودروهای سواری دو میلیون ریال و جانی شصت میلیون ریال می‌باشد منتهی دارندگان وسایل نقلیه می‌توانند در صورت تمایل پوشش‌های مازاد بر مبالغ مذکور را نیز از شرکت‌های بیمه درخواست نمایند.

اینک پس از ذکر این مقدمه ببینیم چه مشکلاتی در بیمه مورد بحث و در رابطه با انجام تعهد بیمه‌گر یعنی پرداخت خسارت به زیان‌دیدگان وجود داشته و رفع مشکل به چه طریق میسر خواهد بود.

همانطور که می‌دانیم، این بیمه، بیمه مسئولیت است یعنی آنچه تحت پوشش بیمه قرار می‌گیرد مسئولیت دارنده وسیله نقلیه در مقابل اشخاص ثالث می‌باشد بنابراین اولین موضوعی که پس از وقوع حادثه برای بیمه‌گر مطرح است و باید به اثبات برسد این است که آیا دارنده ویا راننده وسیله نقلیه مورد بیمه که به دیگری خسارت وارد کرده مسئول می‌باشد یا خیر. بدیهی است صرف اظهار بیمه‌گذار نمی‌تواند مستند مسئولیت او تلقی شود. باید مدارکی وجود داشته باشد و این مدرک معمولاً گزارش مقامات انتظامی از نحوه و چگونگی وقوع حادثه می‌باشد منتهی این گزارش در صورتی کافی برای انجام تعهد بیمه‌گر تلقی می‌شود که بیمه‌گذار آن را بپذیرد و به مسئولیت خود اقرار نماید و لذا چنانچه بیمه‌گذار از قبول مسئولیت امتناع نموده و خواستار بررسی بیشتری باشد موضوع به دادگاه ارجاع خواهد شد که این

خود مستلزم صرف وقت و پی‌گیری قضیه می‌شود و احیاناً نارضایتی‌هایی را به دنبال می‌آورد.

البته می‌توان گفت زمانیکه خسارت زیان دیده از مبلغ بیمه شخص ثالث تجاوز نکند بیمه‌گذار اعتراضی به مسئولیت خود نخواهد کرد زیرا کل خسارت توسط بیمه‌گر جبران خواهد شد ولی چنانچه مبلغ بیمه کافی نباشد ممکن است بیمه‌گذار حاضر به پذیرفتن مسئولیت نباشد زیرا مازاد خسارت زیان دیده به عهده او خواهد بود.

بهرحال؛ در مورد گزارش مقامات انتظامی از حادثه قبلاً مطالب لازم گفته شده و به این نکته نیز تاکید گردیده که وجود گزارش (در بیمه بدنه اتومبیل) علی‌الاصول الزامی است لکن در مورد خسارت‌های کم اهمیت و خاصه زمانی که امکان تهیه چنین گزارشی برای بیمه‌گذار نباشد بیمه‌گر می‌تواند در هر مورد با توجه به وضعیت حادثه، میزان خسارت، سابقه بیمه‌ای بیمه‌گذار و مسایلی از این قبیل موضوع را بررسی نماید.

لکن در بیمه مسئولیت گزارش مقامات انتظامی از حادثه سند اصلی تعهد بیمه‌گر تلقی می‌شود زیرا همانطور که گفتیم مورد بیمه مسئولیت است و بیمه‌گذار باید آن را به اثبات برساند.

با این حال در رابطه با این بیمه نیز به موارد عدیده‌ای برخورد می‌شود که گزارش مقامات انتظامی از حادثه تهیه نشده و با این حال مسئولیت بیمه‌گذار نیز محرز می‌باشد. در واقع بیمه‌گذار اقرار به مسئولیت می‌کند لکن یا به علت عدم دسترسی به مامور انتظامی و یا به علت اجتناب از راه‌بندان و عجله برای رسیدن به محل کار و نظایر آن صحنه تصادف بهم می‌خورد و پس از آن نیز امکان تهیه گزارش مقامات انتظامی مقدور نبوده و یا اصولاً به علت کم بودن میزان خسارت مبادرت به

تهیه گزارش نمی‌شود. در کشورهای اروپایی تا جایی که این جانب اطلاع دارم جز در موارد خسارت‌های سنگین و یا تصادف منجر به جراحات بدنی طرفین حادثه منتظر رسیدن مامور انتظامی و تهیه گزارش نمی‌شوند بلکه بلافاصله پس از برخورد دو خودرو به یکدیگر طرف مقصر ضمن پوزش از این که خطای او منجر به وقوع حادثه شده کارت بیمه خود را به زیان دیده ارائه می‌دهد و طرفین پس از ردوبدل کردن نام و نشانی یکدیگر صحنه را ترک می‌کنند و زیان دیده با مراجعه به شرکت بیمه مربوط خسارت خود را دریافت می‌کند.

در ایران طبق مقررات موجود دریافت خسارت ناشی از مسئولیت بدون گزارش مقامات انتظامی مستلزم این است که دو خودروئی که به یکدیگر برخورد کرده‌اند به رویت کارشناس بیمه‌گر برسد و کارشناس با توجه به چگونگی مواضع آسیب دیده و احیاناً آثاری که در نتیجه تصادف روی خودروها به جا مانده اظهارات بیمه‌گذار را مبنی بر مسئولیت او در ایجاد حادثه تایید نماید که در این صورت خسارت زیان‌دیده تا مبلغ معینی پرداخت می‌شود. ضمناً این شرط را هم در نظر می‌گیرند که هر دو خودرو باید دارای بیمه‌نامه‌های متوالی بوده و به موقع تمدید شده باشند در واقع این به خاطر جلوگیری از تبانی است که ممکن است افراد به منظور دریافت خسارت از بیمه بدون این که خودرو آنها قبلاً بیمه شده باشد به عمل آورند یعنی بیمه‌نامه جدید اخذ کرده و سپس جهت دریافت خسارت آنها را ارائه دهند.

موضوع دیگر در رابطه با انجام تعهد بیمه‌گر در بیمه مسئولیت برآورد خسارت خودرو زیان دیده و یا اموال دیگری است که در نتیجه برخورد خودرو بیمه شده به آن اموال دچار خسارت شده‌اند. در این جا

حداکثر تعهد بیمه‌گر با توجه به مبلغ بیمه شده پرداخت وجهی است که با صرف آن مواضع آسیب‌دیده خودرو طرف حادثه یا هر مال دیگر مرمت شده و به حالت قبل از حادثه درآید. بیمه نباید نه برای بیمه‌گزار و نه شخص ثالث زیان دیده منشاء سود واقع شود. بنابراین چنانچه تعمیر خودرو زیان‌دیده‌ای که چندین سال از تاریخ ساخت آن گذشته مستلزم تعویض قطعاتی باشد که بهای آنها از آنچه در خودرو نصب بوده و اینک جایگزین می‌شود بیشتر است بیمه‌گر حق دارد بابت استهلاک این قطعات مبلغی از ارزش آنها کم کند. به هر حال این موضوع نیز یکی از مشکلات ناظر بر جبران خسارت تلقی می‌شود. در واقع زیان‌دیده‌ای که اگر حادثه اتفاق نمی‌افتاد نیاز به تعویض قطعات خودرو نداشت اینک با دریافت مبلغی کمتر از بیمه‌گر باید هزینه بیشتری جهت تعمیر اتومبیل خود صرف کند در حالیکه ممکن است قطعات تعویضی هیچگونه تاثیری در کارایی خودرو و ایجاد ارزش اضافی آن نداشته باشد.

صدمات جانی - دیه

در بیمه مسؤلیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری، بخشی از تعهدات بیمه‌گر پرداخت غرامت فوت و نقص عضو و یا جبران هزینه‌های پزشکی افرادی است که در نتیجه وقوع حادثه برای خودرو موضوع بیمه دچار صدمات جانی می‌شوند. مبنای تعهد بیمه‌گر دیه‌ای است که طبق قانون دیات مسبب حادثه ملزم به پرداخت به مصدوم و یا ورثه متوفی می‌باشد لکن حداکثر آن مبلغی است که در بیمه‌نامه قید می‌گردد تعریف دیه که در ماده ۲۹۴ قانون مجازات اسلامی بیان گردیده بدین شرح است: «دیه مالی است که به سبب جنایت بر نفس یا عضو به مجنی علیه یا به ولی یا اولیاء دم او داده می‌شود.»

به این ترتیب چنانچه در نتیجه وقوع حادثه برای خودرو موضوع بیمه شخص و یا اشخاصی دچار صدمات بدنی شوند پرداخت غرامت آن اشخاص و یا جبران هزینه‌های پزشکی آنان به عهده بیمه‌گر است که حداکثر تعهد بیمه‌گر همانطور که گفتیم مبلغ بیمه می‌باشد. در رابطه با این تعهد مسائلی که مطرح می‌شود عبارت است از:

۱- این که چه کسی شخص ثالث تلقی می‌گردد که بیمه‌گر باید غرامت او را بپردازد. در این مورد چنانچه مصدوم حادثه عابر پیاده و یا سرنشین خودرو طرف حادثه باشد موضوع مشخص است و علی‌الاصول ابهامی از نظر شخص ثالث تلقی شدن آنها وجود ندارد.

ب- این حال طبق قانون بیمه مسؤلیت دارندگان وسایل نقلیه موتوری در این مورد دو استثناء در نظر گرفته شده که عبارتند از:

الف - موضوع بند ب ماده ۲ قانون کارکنان بیمه‌گزار مسؤل حادثه در حین کار و انجام وظیفه را از شمار اشخاص ثالث خارج کرده و

ب- جبران خسارت به متصرفین غیرقانونی وسایل نقلیه و یا رانندگان فاقد گواهی‌نامه رانندگی را از شمول تعهدات بیمه‌گر استثناء نموده است که هر دو این موارد جزء مشکلات ناظر به جبران خسارت در این رشته بیمه می‌باشد که خوشبختانه اخیراً مشکل مذکور در خصوص رانندگان فاقد گواهی‌نامه رانندگی و موضوع بند الف مرتفع شده است. به این ترتیب که با دریافت ۱۵ درصد حق بیمه اضافی بر مبنای حق بیمه اجباری وسیله نقلیه استثنائات مذکور بجز موضوع متصرفین غیر قانونی تحت پوشش قرار می‌گیرد. بنابراین به نظر می‌رسد که شرکتهای بیمه در آینده از این بابت مشکلی نداشته باشند.

بنابراین باقی می‌ماند افرادی که در داخل وسیله نقلیه موضوع بیمه بوده و در اثر حادثه‌ای که برای این وسیله نقلیه رخ می‌دهد دچار صدمات بدنی می‌شوند. استثنائات مربوط به این افراد صرفنظر از بیمه‌گزار که طرف قرارداد بیمه بوده و شخص ثالث محسوب نمی‌شود عبارت است از:

اول - مالک یا راننده وسیله نقلیه مسؤل حادثه، منظور این است که مالک وسیله نقلیه موضوع بیمه اعم از این که داخل وسیله نقلیه حادثه دیده بوده و یا خارج از آن باشد ثالث تلقی نمی‌شود و راننده این وسیله نقلیه نیز که ممکن است شخصی غیر مالک باشد ثالث محسوب نخواهد شد.

دوم - استثناء دیگر در بند ج ماده ۲ قانون یاد شده به این شرح بیان گردیده است «همسر و پدر و مادر و اولاد و اولاد اولاد واجداد تحت تکفل بیمه‌گزار در صورتی که سرنشین وسیله نقلیه‌ای باشند که راننده یا بیمه‌گزار مسؤل حادثه باشد.»

با توجه به آنچه در بالا بیان کردیم اشخاص مذکور در بند ج تنها در صورتی که سرنشین وسیله نقلیه باشند شخص ثالث محسوب نمی‌شوند و چنانچه خارج از این وسیله نقلیه باشند شخص ثالث خواهند بود.

به این ترتیب هر فرد دیگری که سرنشین وسیله نقلیه مسؤل حادثه باشد شخص ثالث تلقی شده و غرامت او قابل پرداخت خواهد بود.

۲- مبلغ بیمه‌مسؤلیت و ارتباط آن با دیه همانطور که در بالا گفتیم طبق قانون دیات چنانچه شخصی مرتکب قتل و یا ضرب و جرح غیر عمد شود باید به ولی دم و یا شخص مصدوم دیه بپردازد. صدمات بدنی ناشی از حوادث رانندگی به علت غیرعمد بودن آن مشمول این حکم می‌باشد. و روی این اصل چنانچه شخصی

مسئولیت خود را در قبال صدماتی که ممکن است از وسیله نقلیه او به دیگری وارد شود بیمه کند به جای او بیمه‌گر متعهد پرداخت دیه بیمه‌گزار خواهد بود و به همین جهت تعهد بیمه‌گر در مورد صدمات جانی در بیمه مسئولیت حقوقی دارندگان و رانندگان وسایل نقلیه موتوری بیمه دیه نامیده شده است. لکن در اینجا چند مطلب قابل ذکر است که عبارتند از:

- نخست محدودیت تعهد بیمه‌گر. در بیمه دیه سقف تعهد بیمه‌گر در مورد صدمات جانی محدود به مبلغی است که در بیمه‌نامه قید می‌گردد. مثلاً چنانچه در بیمه‌نامه مبلغ بیمه شده بابت صدمات جانی ۶۰ میلیون ریال باشد حداکثر تعهد بیمه‌گر از این مبلغ تجاوز نخواهد کرد و لو اینکه بیمه‌گزار به پرداخت دیه بیشتری محکوم شود. البته این سقف تعهد برای هر نفر در نظر گرفته شده با این حال در یک مورد از نظر تعداد افراد نیز محدودیتی وجود دارد و آن وقتی است که تعداد سرنشینان خودرو بیمه شده از ظرفیت مجاز آن بیشتر باشد که در این صورت تعهد بیمه‌گر از نظر تعداد افراد محدود به ظرفیت مجاز وسیله نقلیه مورد بیمه خواهد بود.

در این جا اضافه می‌کنیم که با توجه به این که صدور بیمه‌نامه با تعهداتی معادل حداکثر دیه‌ای که ممکن است بیمه‌گزار به آن محکوم گردد نیز انجام می‌شود لذا از نظر تحصیل پوشش کامل مانعی وجود ندارد. صاحبان وسایل نقلیه می‌توانند پوشش کافی تحصیل نمایند تا در صورت وقوع حادثه دچار مشکل نشوند. لکن در مسأله ظرفیت مجاز رعایت آن به عهده بیمه‌گزار

می‌باشد.

- موضوع دیگر تفاوتی است که بین غرامت فوت و نقص عضو و هزینه‌های پزشکی ناشی از حادثه در رابطه با دیه وجود دارد.

طبق قانون دیات برای فوت و هر نوع صدمه جانی چه کوچک و چه بزرگ دیه و در مواردی ارش در نظر گرفته شده است. طبق شرایط بیمه‌نامه‌های موجود چنانچه حادثه منجر به فوت و یا نقص عضو شود تعهد بیمه‌گر پرداخت غرامت طبق رای صادره مراجع ذیصلاح خواهد بود. یعنی هر مبلغی که در رای صادره قید شده باشد بیمه‌گر موظف به پرداخت آن مبلغ می‌باشد بنابراین چنانچه بیمه‌گزار پس از وقوع حادثه مبلغی بابت مداوای مصدوم هزینه کند و سرانجام مصدوم یا فوت کرده و یا دچار نقص عضو و یا از کارافتادگی شود بیمه‌گر بابت این هزینه‌ها اضافه بر مبلغ دیه تعیین شده چیزی پرداخت نخواهد کرد و چنانچه این هزینه‌ها را قبلاً بیمه‌گر پرداخت کرده باشد از مبلغ دیه کسر خواهد کرد و لو این که مبلغ بیمه صدمات جانی بیش از دیه تعیین شده باشد. علت این است که پوشش این بیمه، مسئولیت بیمه‌گزار در قبال اشخاص ثالث است و غرامت ناظر به مسئولیت همان دیه‌ای می‌باشد که دادگاه تعیین می‌کند و لذا برای این که مشکلی به وجود نیاید وظیفه بیمه‌گزار است که چنانچه مبلغی بابت مداوای مصدوم هزینه کرده مدارک آن را به دادگاه ارائه دهد تا در احتساب مبلغ دیه ملحوظ گردد.

البته چنانچه حادثه منجر به فوت و نقص عضو نشود و تنها هزینه‌هایی جهت

مداوای مصدوم به مصرف برسد نیازی به صدور رای دادگاه نخواهد بود بیمه‌گر آن هزینه‌ها را پرداخت خواهد کرد. منتهی هزینه‌ها باید در ارتباط با مداوا بوده و به اصطلاح قابل قبول باشد مانند هزینه انتقال مصدوم به بیمارستان و اعمال جراحی و غیره. سقف تعهدات مربوط به هزینه نیز همان مبلغ بیمه شده می‌باشد.

- نکته سوم موضوعی است که با تعیین میزان دیه ارتباط دارد.

در ماده ۲۹۷ قانون مجازات اسلامی تحت عنوان مقدار دیه قتل نفس ضمن درج امور شش‌گانه‌ای که ماخذ دیه می‌باشد قید گردیده که قاتل در انتخاب هر یک از آنها مختیر می‌باشد. این حکم در انواع دیگر دیه نیز جاری است. پرداخت‌کننده دیه حق انتخاب هر یک از موارد را دارد. بنابراین زمانی که با توجه به بیمه‌مسئولیت پرداخت دیه به عهده بیمه‌گر قرار گیرد حق انتخاب مبنای دیه نیز با بیمه‌گر خواهد بود و لذا بیمه‌گزار حق ندارد با انتخاب نوعی از امور شش‌گانه که ارزش بیشتری دارد موجب زیان بیمه‌گر شود. روی این اصل در شرایط بیمه مسئولیت مندرج در ظهر بیمه‌نامه‌های صادره می‌خوانیم:

«با توجه به اختیار قانونی موجود در انتخاب نوع دیه، تعهد بیمه‌گر به معادل ریالی هر یک از انواع دیه قابل انتخاب که مجموعاً نازل‌ترین قیمت را شامل گردد محدود می‌باشد.»

ادامه دارد